

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedkyne senátu JUDr. Eleny Závadskej a členov senátu, JUDr. Evy Babiakovej, CSc., JUDr. Jozefa Hargaša, JUDr. Eleny Kováčovej a Anny Žákovej, v právnej veci navrhovateľky **M. P.**, rodenej T., obyvateľky vo Z., U.. M. M. č. X., proti odporkyňi **S. P. - Ú.** v B., U.. X.. A. č. X., o výšku starobného dôchodku, na dovolanie odporkyne proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. septembra 2005 sp. zn. 3 So 31/2005, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odporkyne **z a m i e t a.**

Účastníci nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 22. decembra 2004 č. k. 20 Sd 225/04-13 potvrdil rozhodnutie odporkyne z 18. februára 2004 číslo X., v spojení s rozhodnutím z 3. mája 2004 číslo X. a s rozhodnutím z 8. septembra 2004 číslo X.. Prvým rozhodnutím odporkyňa podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb.

o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) v spojení s § 259 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) priznala navrhovateľke s účinnosťou od 1. januára 2004 starobný dôchodok vo výške 6925 Sk mesačne (vrátane úpravy podľa zákona č. 306/2002 Z.z. v znení zákona č. 639/2002 Z.z. a zvýšenia podľa zákona č. 222/2003 Z.z.) s účinnosťou od 1. januára 2004 po zhodnotení 39 rokov v zamestnaní III. pracovnej kategórie, z toho po 18 roku veku 36 rokov zamestnania a 87 dní, vrátane náhradnej doby zamestnania. Starobný dôchodok bol navrhovateľke vypočítaný z priemerného mesačného zárobku 20 084 Sk, dosahovaného v piatich rokoch z posledných desiatich rokov pred vznikom nároku na starobný dôchodok, v ktorých dosahovala najvyšší priemerný mesačný zárobok, teda v rokoch 2000, 1999, 1998, 1997 a 1996, upraveného podľa § 12 ods. 6 zákona o sociálnom zabezpečení na sumu 4067 Sk . Výška dôchodku predstavovala 61% priemerného mesačného zárobku do splnenia vekovej podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok, čo predstavuje sumu 2481 Sk. K uvedenému dôchodku jej boli pripočítané zvýšenia podľa príslušných právnych predpisov, preto jej na výplatu patrilo 6925 Sk mesačne. Doba nezamestnanosti a poberania podpory v nezamestnanosti v čase od 1. júla 2003 do 1. januára 2004 nebola navrhovateľke hodnotená ako zamestnanie, preto odporkyňa nepovažovala navrhovateľku za nepretržite zamestnanú po vzniku nároku na dôchodok, lebo túto dobu považovala za náhradnú dobu a nie za zamestnanie a z uvedeného dôvodu nepovažovala za splnenú podmienku nepretržitosti doby zamestnania v zmysle § 261 zákona o sociálnom poistení.

Rozhodnutím z 3. mája 2004 číslo X. odporkyňa zvýšila starobný dôchodok navrhovateľky o 277 Sk na celkovú sumu 7202 Sk mesačne s účinnosťou 1. februára 2004 s poukazom na zákon č. 43/2004 Z.z. a následne zmenovým rozhodnutím z X. septembra 2004 číslo X. bol starobný dôchodok navrhovateľky upravený na sumu 7299 Sk mesačne s účinnosťou od 1. februára 2004.

Navrhovateľka podala proti tomuto rozsudku odvolanie, v ktorom namietala, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je nesprávne a žiadala ho zrušiť.

Odporkyňa žiadala napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudkom z 8. septembra 2005 č. k. 3 So 31/2005 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne z 18. februára 2004 číslo X., v spojení s rozhodnutím 3. mája 2004 číslo X. a s rozhodnutím z 8. septembra 2004 číslo X. zrušil, lebo podľa jeho názoru bolo potrebné náhradnú dobu, a to dobu poberania podpory v nezamestnanosti hodnotiť navrhovateľke ako dobu zamestnania, v dôsledku čoho bola splnená podmienka nepretržitosti zamestnania navrhovateľky aj za obdobie od 1. júla 2003 do 30. decembra 2003 (a to za obdobie poberania podpory v nezamestnanosti do vzniku nároku na starobný dôchodok, teda do 19. decembra 2003 a aj za obdobie od 19. decembra 2003 do 31. decembra 2003, kedy navrhovateľka poberala podporu v nezamestnanosti po splnení podmienok nároku na starobný dôchodok).

Vo včas podanom dovolaní proti tomuto rozsudku namietala odporkyňa, že odvolací súd rozhodol nesprávne, lebo navrhovateľka nebola po splnení vekovej podmienky nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaná v zmysle § 261 zákona o sociálnom poistení, lebo doba nezamestnanosti je len náhradnou dobou a nie zamestnaním. Starobný dôchodok jej preto mohol byť priznaný len podľa zákona o sociálnom zabezpečení. Domáhala sa preto zrušenia prvostupňového rozsudku a vrátenia veci na nové rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Navrhovateľka žiadala dovolanie odporkyne zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 250s ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) prejednal vec bez pojednávania (§ 243a ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku) a dospel k záveru, že dovolaniu odporkyne nemožno vyhovieť.

Zo spisov vyplýva, že navrhovateľka, ktorá sa narodila 19. decembra 1948 a vychovala dve deti, dosiahla vekovú hranicu pre vznik nároku na starobný dôchodok 19. decembra 2003. Pred týmto dňom bola riadne zamestnaná a v zamestnaní III. pracovnej kategórie získala 36 rokov a 87 dní zamestnania alebo poistenia po 18 roku života. Celkove získala ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok 39 rokov a 87 dní zamestnania, resp. poistenia.

Navrhovateľka na Národnom úrade práce, Okresnom úrade práce vo Zvolene. evidovaná ako uchádzačka o zamestnanie od 9. októbra 2001 až do 7. júla 2002

a od 1. júla 2003 do 31. decembra 2003 (teda aj po dosiahnutí vekovej hranice) pre vznik nároku na dôchodok a za celé uvedené obdobie poberala hmotné zabezpečenie uchádzača o zamestnanie. Od 28. júla 2002 až do 31. decembra 2002 (t.j. celkom 157 dní) bola osobou dobrovoľne dôchodkovo poistenou.

Keďže navrhovateľka požiadala o priznanie starobného dôchodku za účinnosti zákona o sociálnom. poistení, bolo potrebné zistiť, aké dôsledky má na jej dôchodkové nároky ustanovenie § 261 ods. 1 zákona o sociálnom. poistení. Predovšetkým bolo potrebné vyriešiť otázku, či náhradnú dobu (dobu, počas ktorej bolo za nezamestnaného odvádzané poistné), je možné považovať za nepretržitú dobu trvania zamestnania. Z tohto hľadiska nie je rozhodujúce, že doba nezamestnanosti podľa predchádzajúcich predpisov nemohla byť zohľadňovaná pri zvyšovaní percent za obdobie trvania ďalšieho zamestnania.

Ak sa považuje podľa § 255 ods. 1 a 3 zákona o sociálnom. poistení za obdobie dôchodkového poistenia aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (ak zákon o sociálnom poistení neustanovuje inak) potom bolo potrebné zistiť, či doba nezamestnanosti navrhovateľky je náhradnou dobou a či táto náhradná doba, získaná pred 1. januárom 2004 sa hodnotí ako zamestnanie.

Za náhradnú dobu získanú podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ktorá trvala len časť kalendárneho roka, osobný mzdový bod sa určí ako súčin pomernej časti osobného mzdového bodu a počtu dní týchto dôb. Pomerná časť osobného mzdového bodu je podiel osobného mzdového bodu patriaceho za tieto doby, ktoré trvali celý kalendárny rok, a počtu dní kalendárneho roka, v ktorom sa tieto doby získali. Pomerná časť osobného mzdového bodu sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Podľa § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení suma starobného dôchodku poistenca, ktorý splnil podmienky nároku na tento dôchodok pred 1. januárom 2004, je po vzniku nároku na starobný dôchodok nepretržite zamestnaný k 31. decembru 2003 a nepoberal starobný dôchodok, invalidný dôchodok alebo ich časť, sa určí podľa tohto zákona. Náhradné doby získané po vzniku nároku na starobný dôchodok sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003. Táto suma nesmie byť nižšia ako suma určená podľa

predpisov účinných do 31. decembra 2003, a to vrátane úpravy dôchodkov a zvýšenia dôchodkov prislúchajúcich podľa osobitného predpisu.

Obdobie dôchodkového poistenia získané po 31. decembri 2003 do 31. júla 2006 uvedené v odseku 2 a v odseku 3 písm. a) sa považuje za zamestnanie podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003.

Podľa § 9 ods. 1 písm. d/ zákona o sociálnom zabezpečení ak zamestnanie trvalo aspoň rok započítava sa doňho ako náhradná doba aj doba, po ktorú sa evidovanému nezamestnanému vyplácala podpora v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu.

Podľa § 23 ods. 1 a 2 zákona o sociálnom poistení občanovi, ktorý je zamestnaný po vzniku nároku na starobný dôchodok a nepoberá tento dôchodok alebo jeho časť, invalidný dôchodok alebo dôchodok za výsluhu rokov, sa zvyšuje starobný dôchodok za každých 360 kalendárnych dní zamestnania o 6% priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok; ak občan nebol zamestnaný 360 kalendárnych dní, zvyšuje sa starobný dôchodok za každých ďalších kalendárnych 90 dní zamestnania o 1,5% priemerného mesačného zárobku, z ktorého sa vymeriava, prípadne sa vymeral dôchodok.

Pre zvýšenie starobného dôchodku podľa odseku 1 sa do doby ďalšieho zamestnania nezapočítavajú doby pracovného voľna bez náhrady mzdy (odmeny, príjmu), doby neospravedlnenej neprítomnosti v zamestnaní a náhradné doby; ustanovenej § 10 tu neplatí, ak sa zamestnanie nevykonáva.

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že zákon o sociálnom zabezpečení, na ktorý odkázal § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nevyklučuje rozlišovanie medzi hodnotením doby zamestnania z hľadiska zisťovania doby zamestnania a medzi hodnotením náhradnej doby pre účely zvyšovania starobného dôchodku za dobu zamestnania a za dobu náhradnú (ktorá sa považuje za dobu zamestnania). Na náhradné doby, ktoré sa považujú za doby zamestnania sa neprihliada vtedy, ak sa má dôchodok zvýšiť za dobu ďalšieho zamestnania. Táto skutočnosť je v zákone výslovne uvedená. Od tejto situácie však treba odlišiť posudzovanie nepretržitosti zamestnania, pri ktorej zákon započítanie náhradnej doby pri posúdení nepretržitosti zamestnania nevyklučuje, a preto nemožno pochybovať o tom, že náhradná doba sa z hľadiska nepretržitosti trvania

zamestnania posudzuje ako zamestnanie, čo zodpovedá zneniu § 9 ods. 1 písm. d/ zákona o sociálnom zabezpečení, ktoré treba nad akúkoľvek pochybnosť považovať za úpravu podľa doterajších predpisov, ako to má na mysli § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení .

Nemožno pritom opomenúť skutočnosť, že obdobie nezamestnanosti, za ktoré sa nezamestnanej osobe poskytoval príspevok v nezamestnanosti, bolo súčasne obdobím, za ktoré štát odvádza za nezamestnaného poistné na dôchodkové poistenie. Vylúčenie doby poistenia z obdobia nepretržitosti trvania zamestnania sa preto prieči aj plneniu z poistného systému, pri ktorom nemožno akceptovať prijatie poistného za obdobie nezamestnanosti bez poskytovania zodpovedajúceho plnenia zo strany poisťovne.. Rovnakým spôsobom, ako zákon predpokladá započítanie náhradnej doby do doby zamestnania pri poskytovaní príspevku v nezamestnanosti, sa musí postupovať aj v prípade započítania ostatných náhradných dôb zamestnania, uvedených v § 9 ods. 1 zákona o sociálnom zabezpečení. Pri inom výklade, ktorý použila odporkyňa, by sa spätne vylúčili všetky náhradné doby, považované za doby zamestnania a ustanovenia predchádzajúcej právnej úpravy o náhradných dobách zamestnania by spätne stratili význam a nebolo by možné ich aplikovať v žiadnom prípade.

Skutočnosť, že v odkaze č. 110 k § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sa uvádza len § 23 ods. 2 zákona o sociálnom zabezpečení, a nie aj § 9 uvedeného zákona, nemôže mať väčšiu právnu silu ako slovné znenie samotného zákonného ustanovenia. Odkaz na § 23 ods. 2 je len zdôraznením skutočnosti, že za náhradné doby zamestnania po vzniku nároku na starobný dôchodok nepatria percentá, o ktoré sa dôchodok zvyšuje, ak sa zamestnanie skutočne vykonáva.

Podľa súčasného právneho stavu preto musí odporkyňa posúdiť trvanie zamestnania aj so zohľadnením náhradnej doby, počas ktorej navrhovateľka poberala podporu v nezamestnanosti, lebo toto obdobie neznamenal zánik zamestnania (vlastne poistenia) pre dôchodkové účely a musí určiť navrhovateľke dôchodok spôsobom, ktorý zodpovedá § 261 ods. 1 zákona o sociálnom poistení pri nepretržitosti zamestnania.

Odporkyňa však uvedeným spôsobom pri rozhodnutí o starobnom dôchodku navrhovateľky nepostupovala, čím mohla spôsobiť navrhovateľke ujmu na jej právach.

Aj podľa právneho názoru dovolacieho súdu odporkyňa pred rozhodnutím o nároku na starobný dôchodok musí znova posúdiť, či navrhovateľka splňuje nepretržitosti zamestnania s poukazom na skutočnosť, že doba nezamestnanosti, za ktorú platil štát za nezamestnaného občana poistné, nemá za následok prerušenie zamestnania z hľadiska posúdenia podmienok nároku na starobný dôchodok.

Na základe uvedených skutočností možno považovať za vecne správny rozsudok odvolacieho súdu z 8. septembra 2005 sp. zn. 3 So 31/2005, ktorý zmenil rozsudok krajského súdu tak, že rozhodnutie odporkyne z 18. februára 2004 číslo X., v spojení s rozhodnutím 3. mája 2004 číslo X. a s rozhodnutím z 8. septembra 2004 číslo X. zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Dovolací súd preto musel dovolanie odporkyne, podané proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 8. septembra 2005 sp. zn. 3 So 31/2005 zamietnuť podľa § 243b ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

V dovolacom konaní navrhovateľke trovy nevznikli a odporkyňa v konaní úspech nemala, preto účastníci nemajú nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 224 ods. 1 v spojení s § 243b ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 19. mája 2008

**JUDr. Elena Z á v a d s k á, v. r.
predsedkyňa senátu**

Za správnosť vyhotovenia :